

The historic spread of
 ← Indo-European
 ● North Germanic
 ● Uralic
 ● Finnic

Some skalds also retain the ability to decipher various other Old World languages.

Игор Станојоски
ОПШТА ЛИНГВИСТИКА

Автор:

проф. д-р Игор Станојоски
ОПШТА ЛИНГВИСТИКА

Рецензенти:

проф. д-р Билјана Ивановска
доц. д-р Марија Гркова

Лектор:

Александар Димитров

Уредник:

проф. д-р Лилјана Колева Гудева

Техничко уредување:

Даница Станојоска

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Објавено во е-библиотека:

<https://e-lib.ugd.edu.mk>

DOI:

<https://www.doi.org/10.46763/9786082770345>

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

81(075.8)

СТАНОЈОСКИ, Игор

Општа лингвистика [Електронски извор] : учебник / Игор Станојоски. - Штип :
Универзитет "Гоце Делчев", Филолошки факултет, 2023

Начин на пристапување (URL): <http://e-lib.ugd.edu.mk/1175>. - Текст во PDF формат, содржи
79 стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. – Опис на изворот на ден 29.12.2023. -
Биографски податоци: стр. 79. -
Библиографија: стр. 76-78

ISBN 978-608-277-034-5

а) Лингвистика -- Високошколски учебници

COBISS.MK-ID 62715141

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

проф. д-р Игор Станојоски

ОПШТА ЛИНГВИСТИКА

Учебник

Штип, 2023

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	7
0. ВОВЕД	8
I. ТЕОРИЈА НА ЈАЗИКОТ	9
1. ФОНЕТИКА	9
1.1. Сегментална и супрасегментална фонетика и фонологија	9
1.2. Фонетска транскрипција	9
2. ФОНОЛОГИЈА	11
2.1. Фонолошки единици	11
3. МОРФОЛОГИЈА	12
4. СИНТАКСА	13
5. ДИСКУРС	14
6. СЕМАНТИКА	16
7. ТРИ ТИПА НА ОДНОСИ МЕЃУ ЈАЗИЧНИТЕ ЕДИНИЦИ	18
II. ИСТОРИЈА НА ЛИНГВИСТИЧКИТЕ УЧЕЊА	21
1. ПОЧЕТОЦИТЕ НА ЈАЗИЧНАТА ТЕОРИЈА	21
1.1. Јазичните истражувања во античка Грција	21
1.2. Индиската граматичарска школа	22
2. РАЗВОЈНИ ЕТАПИ НА ОПШТАТА ЛИНГВИСТИКА	23
3. ЈАЗИЧНИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ВО XIX ВЕК	24
3.1. Епохата на првите компаративисти	24
3.2. Биолошкиот натурализам во лингвистиката	25
3.3. „Хумболтизмот“ во лингвистиката	25
3.4. Младограматичарите	26
4. ОСНОВНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЛИНГВИСТИКАТА И НА ДРУГИТЕ НАУКИ ВО XX ВЕК	28
4.1. Фердинанд де Сосир	29
4.2. Основање на фонологијата	31
4.3. Прашки лингвистички кружок	33
5. ШКОЛАТА НА АМЕРИКАНСКАТА ЛИНГВИСТИКА	35
5.1. Франц Боас	35
5.2. Едвард Сапир	35
5.3. Леонард Блумфилд	36

6. ГЕНЕРАТИВНИОТ ПРИСТАП КОН ЈАЗИКОТ	37
III. ЈАЗИКОТ, СПОЗНАНИЕТО И ОПШТЕСТВОТО	41
1. ПСИХОЛИНГВИСТИКА	41
1.1. Усвојување на јазикот кај децата	42
1.2. Психолошки аспекти на усвојувањето на вториот јазик	43
2. НЕВРОЛИНГВИСТИКА	45
3. ЈАЗИЦИТЕ ВО СВЕТОТ И ЈАЗИЧНАТА РАЗНООБРАЗНОСТ	46
3.1. Генеалозна лингвистика	46
3.2. Ареална лингвистика	47
3.3. Лингвистичка типологија	47
3.4. Мајчин јазик	48
3.5. Јазичен код	49
3.6. Литературниот јазик наспрема дијалектите	51
3.7. Мешање на јазиците. Пицин и креолски јазик	54
4. СОЦИОЛИНГВИСТИКА	56
4.1. Предмет на социолингвистиката	56
4.2. Почетоци на социолингвистиката	57
4.3. Статусот на социолингвистиката како научна дисциплина	58
4.4. Основни поими на социолингвистиката	58
5. ФУНКЦИИ НА КОМУНИКАЦИЈАТА	58
5.1. Социјални функции на комуникацијата	59
5.2. Социјално-психолошки функции на комуникацијата	59
5.3. Индивидуално-психолошки функции на комуникацијата	60
6. ЈАЗИКОТ НАСПРЕМА ДРУГИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРЕДАВАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИТЕ	61
6.1. Комуникациските системи кај животните	61
6.2. Невербални средства за пренос на информациите	62
6.3. Вештачки системи за пренос на информациите	63
IV. ПРИМЕНЕТА И КОМПЈУТЕРСКА ЛИНГВИСТИКА	65
1. КОРПУСНА ЛИНГВИСТИКА	65
1.1. Историја на корпусната лингвистика	65
1.2. Основни поими на корпусната лингвистика	66
1.3. Означување на корпусите	67

1.4. Најважни корпуси од текстови.....	67
2. ЛЕКСИКОГРАФИЈА.....	68
2.1. Типологија на речниците	68
2.2. Структура на речникот	70
2.3. Компјутерските технологии во лексикографијата	70
3. МАШИНСКИ ПРЕВОД	71
3.1. Симултан автоматски превод.....	71
3.2. Автоматско препознавање на говорот	72
3.3. Машински превод	72
3.4. Синтеза на говор	74
БИБЛИОГРАФИЈА.....	76

ПРЕДГОВОР

Овој учебник им е наменет пред сè на студентите што имаат потреба да се запознаат со општата лингвистика, како еден од наставните предмети на сите студиски програми на филолошките факултети. Исто така, покрај студентите, сметаме дека овој учебник може да биде од полза и за сите други лица што се интересираат за лингвистиката.

Материјата во овој учебник е поделена во четири глави.

Во првата глава, насловена *Теорија на јазикот* студентот се воведува во рамништата на лингвистичката анализа: фонетика, фонологија, морфологија, синтакса, дискурс и семантика, а главата ја затвора текстот *Три типа на односи меѓу јазичните единици*, со која студентот се запознава пред сè со синтагматските и парадигматските односи во јазикот.

Втората глава, *Историја на лингвистичките учења*, ќе го обработува суштинскиот дел на секој учебник по општа лингвистика, па затоа сметаме дека оваа глава претставува централен дел и на овој учебник. Овде ќе дадеме приказ на размислувањата за јазикот: од антиката (преку старогрчката и индиската граматичарска школа), па сè до втората половина на XX век. Споредбено-историскиот метод, како доминантен во XIX век; структурализмот на XX век; генеративниот пристап кон јазикот – се дел од содржините во оваа глава.

Во третата глава, *Јазикот, спознанието и општеството*, ќе дадеме преглед на повеќе интердисциплинарни науки што го третираат јазикот како главен предмет на своите истражувања: психолингвистика, социолингвистика, невролингвистика; па потоа ќе ги разгледаме и функциите на комуникацијата и односот меѓу јазикот и другите системи за предавање на информациите. Овие теми ќе ги прошират хоризонтите на студентите и ќе ги натераат да размислуваат за значењето на јазикот во животот на човекот.

Четвртата и последна глава од учебников, која е именувана *Применета и компјутерска лингвистика*, ги воведува студентите во најперспективните правци на современите јазични истражувања, правени во соработка со информатичките технологии. Оваа тема е донекаде нетипична за учебниците по општа лингвистика што се издаваат во светот, но станува збор за исклучително перспективна, актуелна и неисцрпна област. Целта на оваа глава е студентите да се запознаат со корпусите и корпусната лингвистика, со новите трендови во лексикографијата, односно создавањето дигитални речници, како и со развојните тенденции во областа на усниот и пишаниот машински превод.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Игор Станојоски е роден во Копенхаген на 23 мај 1979 година. Основното и средното образование ги завршува во Скопје. Дипломира на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ на Катедрата за македонски јазик и јужнословенски јазици со Општа и компаративна книжевност како втор предмет.

Работел на Универзитетот во Лавов на Катедрата за словенска филологија (2003–2006), на Шљонскиот универзитет во Катовице (2005–2009), на Масариковиот универзитет во Брно (2009–2010), а од 2013 година работи на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Докторира на Шљонскиот универзитет во 2009 година со темата „Проблемот на интерференциите при изучувањето на македонскиот јазик во Полска и Украина“.

Автор е на 4 романи, 2 монографии, 6 прирачници, како и на 40-ина книжевни преводи.

